

«Μένω στο σπίτι», αλλά «τι κάνω στο σπίτι»;
Του Σεβ. Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου

Ἡ πανδημία τοῦ νέου κορωνοϊοῦ ἀνέδειξε πολλά προβλήματα, τὰ ὅποια πρέπει νά ἀντιμετωπισθοῦν, γιατί δέν εἶναι μόνον ἡ σωματική ὑγεία, ἀλλά καί ἡ ψυχική καί πνευματική ὑγεία. Ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι μόνο σῶμα, σάν μιά μηχανή, δέν εἶναι μόνο ψυχή, ἀλλά τό συναμφότερο, ἀποτελεῖται ἀπό ψυχή καί σῶμα.

Βέβαια, ἀπό ὅ,τι λένε οἱ εἰδικοί στήν φάση αὐτή πού βρισκόμαστε μέ τόν νέο ἰό, δέν μποροῦμε νά κάνουμε πολλά πράγματα, ἤδη γίνεται μιά ἀντιμετώπιση καί ὑπάρχει μιά ἐλπίδα, τὰ πιό βασικά εἶναι ἡ καθαριότητα καί ἡ παραμονή στό σπίτι, γιά νά μή γίνη πολὺς συγχρωτισμός καί ἔτσι νά ἀποφευχθῆ ἡ μετάδοση τοῦ ἰοῦ, ὥστε καί ὁ ἄνθρωπος νά προφυλαχθῆ καί τό σύστημα ὑγείας νά μή καταρρευθῆ.

Τό πρόβλημα, ὅμως εἶναι «τί κάνουμε στό σπίτι», ἢ «πῶς ζοῦμε στό σπίτι», ὥστε νά ὑπάρχη παράλληλα καί ἡ ψυχική καί πνευματική ὑγεία.

Ὅταν ὁμιλῶ γιά «ψυχική ὑγεία» ἐννοῶ τήν κατάσταση ἐκείνη «πού χαρακτηρίζεται ἀπό συναισθηματική εὐαιξία, ἐσωτερική ἀρμονία, σχετική ἀπουσία ἀγχους καί ἄλλων διαταραχῶν, καθώς καί ἱκανότητα σύναψης ἐποικοδομητικῶν σχέσεων καί ἀντιμετώπισης τῶν συνηθισμένων ἀπαιτήσεων καί ἐντάσεων τῆς ζωῆς» (Ἀναστασία Χουντουμάδη-Λένα Πατεράκη).

Καί ὅταν ὁμιλῶ γιά «πνευματική ὑγεία» ἐννοῶ τήν σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, μέ τόν ἑαυτό του καί τό περιβάλλον του, ὅπως τήν χαρακτηρίζει ἡ Ἐκκλησία μέ ὅλη τήν παράδοσή της.

Φαίνεται, ὅμως, ὅτι τό «μένω στό σπίτι» εἶναι δεδομένο, ἀφοῦ ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων ἔχει ἀνταποκριθῆ σέ αὐτήν τήν προτροπή, ἀλλά τό «τί κάνω στό σπίτι», «πῶς ζῶ στό σπίτι» εἶναι ζητούμενο.

Στήν συνέχεια θά καταγράψω λίγες σκέψεις γιά τό θέμα αὐτό, ὡς μιά μικρή παράκληση στούς συναθλητές μου στό πνευματικό αὐτό ἀγώνισμα.

1. Ὑπαρξη καί συνύπαρξη

Τά θέματα πού ἀναφύονται ὡς πρός τίς σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἐπικεντρώνονται σέ δύο ὅρους, τήν «ὑπαρξη» ἀνθρώπων καί τήν «συνύπαρξη» συνανθρώπων.

Ὁ ἄνθρωπος κατά τόν Ἀριστοτέλη εἶναι «κοινωνικόν ὄν» καί ἀναζητᾷ τήν κοινωνία μέ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, δηλαδή θέλει τήν «ὑπαρξη» ἄλλων. Ἐτσι, ἀναζητᾷ νά βρῆ ἀνθρώπους πού θά τόν συντροφεύουν.

Ὅμως, ὅταν βρῆ τέτοιους ἀνθρώπους, τότε ἀναφύονται ἄλλα προβλήματα πού σχετίζονται μέ τήν «συνύπαρξη», δηλαδή πῶς νά συνυπάρχη μέ τοὺς ἄλλους μέ διαφορετική ἰδιοσυγκρασία.

Ὁ Γερμανός φιλόσοφος Χάϊντεγκερ, μιλώντας γιά τόν ἄνθρωπο, ἔχει καθορίσει τὰ δομικά στοιχεῖα τῆς «μέριμνας», ἡ ὅποια διακρίνεται σέ «κοσμομέριμνα», ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται σέ ἐπαφή μέ τὰ ὄντα, καί τήν «ἀνθρωπομέριμνα», ὅταν ἔρχεται σέ ἐπαφή μέ τόν ἄλλο ἄνθρωπο.

Τά δομικά στοιχεῖα τῆς μέριμνας πού συνιστᾷ τό «εἶναι» τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τρία. Πρῶτον εἶναι ἡ «ἐγκατάλειψη», ἀφοῦ αἰσθάνεται ὅτι βρέθηκε στόν κόσμο, δέν γνωρίζει πού ἦταν προηγουμένως, δέν γνωρίζει πού θά πάη, δέν τόν ρώτησε κανεὶς γιά νά ἐπιλέξῃ αὐτήν τήν ζωή στόν κόσμο. Δεύτερον εἶναι ἡ «ἔκσταση», πού δείχνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος συνεχῶς ἐξέρχεται πρός τόν κόσμο, συνεχῶς πάει μπροστά ἀπό τόν ἑαυτό του. Τρίτον εἶναι ἡ «παροντικότητα», πού σημαίνει ὅτι ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ ὑπαρξή του ζῆ πλησίον σέ ἄλλα ὄντα, πού εἶναι διαφορετικά ἀπό αὐτόν τόν ἴδιο.

Ἐτσι, ἄλλο εἶναι ἡ «ὑπαρξη» καί ἄλλο ἡ «συνύπαρξη». Αὐτό φαίνεται εὐδιάκριτα στόν γάμο καί τήν οἰκογένεια, ὅπως ἐκδηλώνεται στόν χῶρο-σπίτι πού ἀναπτύσσεται.

2. Προβλήματα συνύπαρξης στό σπίτι

Αὐτά πού εἶπα προηγουμένως φαίνονται στήν συμβίωση τῶν ἀνθρώπων μέσα στόν ἴδιο χῶρο, στό ἴδιο περιβάλλον, συγκεκριμένα στό ἴδιο τό σπίτι, ἀφοῦ βιώνει κανεὶς καί τήν «ἐγκατάλειψη», καί τήν «ἔκσταση» καί τήν «παροντικότητα» μέ ὅλες τίς συνέπειές τους, πού πολλές φορές προκαλοῦν πολλά ψυχολογικά καί πνευματικά προβλήματα.

Γιά να παρουσιάσω αυτά τα προβλήματα που αναφέρονται με την προτροπή «μένω στο σπίτι», θά δανεισθώ μερικούς όρους από τον καθηγητή Ίατρικής στον τομέα Ψυχολογίας στην Αμερική Παύλο Κυμίση.

Σήμερα στις κοινωνίες μας παρατηρείται μία «οικολογική συρρίκνωση της οικογένειας» σε μικρούς χώρους διαβίωσης. Οι πλούσιοι έχουν την δυνατότητα να έχουν σπίτια πολλών τετραγωνικών μέτρων και να κινούνται ελεύθερα σε αυτά. Όμως, οι περισσότερες αστικές και αγροτικές οικογένειες ζούν σε μικρούς χώρους, με λίγα δωμάτια, και κατά τεκμήριο η οικογένεια αποτελείται από πολλά μέλη, κάθε ηλικίας, από παππούδες μέχρι νεογέννητα. Αύτη η «οικολογική συρρίκνωση» φαίνεται στα μικρά διαμερίσματα μιας πολυκατοικίας.

Έτσι, δημιουργούνται πολλά προβλήματα συμβίωσης, και μάλιστα όταν υπάρχουν συμπτώματα του ιού και όταν μερικά μέλη είναι άσυμπτωματικά, αλλά όμως είναι φορείς χωρίς να το γνωρίζουν. Οι ειδικοί λένε ότι πρέπει αυτοί που έχουν τέτοια γνωρίσματα να απομονώνονται. Πώς, όμως, θά γίνη αυτό όταν συνυπάρχουν πολλοί άνθρωποι σε έναν μικρό χώρο;

Ένα πρόβλημα που παρατηρείται στους ανθρώπους είναι το «άγχος της άνυπαρξίας». Πρόκειται για μία κατάσταση που βασανίζει τον ίδιο τον άνθρωπο που δεν βλέπει νόημα ύπαρξης, νόημα για την ζωή, αλλά ούτε βλέπει νόημα στον θάνατο, όποτε συμβή.

Σοβαρό ζήτημα δημιουργείται με τον «φόβο της σιωπής», που συνδέεται με τον φόβο να συναντήσει κανείς τον ίδιο τον εαυτό του. Δεν μπορεί να βρεθή κανείς εύκολα απέναντι στον εαυτό του και να άκουση την φωνή της συνειδήσεώς του. Άκριβως, για να αποφυγή κανείς αυτόν τον «φόβο της σιωπής» εξαντλείται σε μία άκατάπαυστη δραστηριότητα έξω από το σπίτι, στο οποίο έρχεται μόνο για φαγητό και ύπνο. Όταν, όμως, αυτός ο άνθρωπος υποχρεώνεται να κλειστή μέσα στο σπίτι, και μάλιστα να συνυπάρξη με άλλους, τότε αυτό αποτελεί γι' αυτόν μία τραγωδία, μία ιδιαίτερης μορφής κόλαση.

Συνέπεια αυτού του προβλήματος είναι και το λεγόμενο «συναισθηματικό διαζύγιο», όταν δεν προχωρή κάποιος στην λύση του γάμου, παραμένει όμως στο ίδιο το σπίτι του, χωρίς όμως να έχη κάποια ουσιαστική επικοινωνία με τον ή την σύζυγο. Πρόκειται για μία τραγωδία.

Αύτη η κατάσταση αναπόφευκτα συνδέεται και με την «μόλυνση της συναισθηματικής ατμόσφαιρας στο σπίτι». Ένας τέτοιος αγχώδης άνθρωπος, που δεν μπορεί και δεν θέλει να συνυπάρχη με άλλους ή με συγκεκριμένους ανθρώπους, και μάλιστα όταν διατηρή και παράλληλες σχέσεις, που είναι η λεγόμενη «τριγωνοποίηση της ζωής του», μολύνει συναισθηματικά την ατμόσφαιρα του σπιτιού. Έτσι, μπορεί ένα σπίτι να μὴν υπόκειται στην μόλυνση του κορωνοϊού, αλλά να είναι ήδη μολυσμένο από τον άρρωστο συναισθηματικό κόσμο, που είναι δραματικότερο από τις μολυσματικές ασθένειες.

Φοβερό είναι το πρόβλημα της «ψυχολογικής όρφάνιας», όταν ο άνθρωπος αισθάνεται ότι είναι μόνος στην ζωή, ότι δεν έχει γονείς, αν και έχει βιολογικούς γονείς, όταν δεν έχη ανθρώπους δίπλα του να τον καταλαβαίνουν, να τον αγαπούν, να ενδιαφέρονται πραγματικά γι' αυτόν. Αυτό δημιουργεί ένα ιδιόμορφο πένθος, το οποίο δεν θεραπεύεται με φάρμακα και ψεύτικες συμβουλές.

Έπί πλέον σε όλες τις περιπτώσεις αναφέρεται το «άγχος του θανάτου», αφού ο άνθρωπος καταλαβαίνει ότι δεν είναι μόνιμος κάτοικος της γης, δεν θά ζήση πολλά χρόνια, ένεδρεύουν πολλές ασθένειες που έندεχομένως είναι θανατηφόρες, και βλέπει τά γηρατειά να έρχονται άπειλητικά.

Πέρα από όλα αυτά πρέπει να σκεφθοῦμε ότι αυτός που κλείνεται στο σπίτι έχη την «άγωνία της έπιβίωσης», αφού τό κατάστημά του είναι κλεισμένο, τά ένοικια τρέχουν, οι οικονομικές υποχρεώσεις είναι μεγάλες, αισθάνεται υπεύθυνος για την συντήρηση των μελών της οικογενείας του κλπ.

Θά μπορούσα να αναφέρω και άλλα παρόμοια προβλήματα που αναφέρονται στην κοινωνία μας, αλλά θά σταματήσω κάπου έδω. Με αυτά ήθελα να τονίσω ότι τό σύνθημα «μένω στο σπίτι» άναχαιτίζει την ταχεία διάδοση του κορωνοϊού, αλλά όχι μόνο δεν έπιλύει τά ύφιστάμενα προβλήματα που άνεφερα, αλλά τά μεγαθύνει. Όσοι έχουν τέτοια προβλήματα στιβάζονται σε ένα μικρό σπίτι, ως «φοβισμένα άτομα» ένώπιον του θανάτου, με άποτέλεσμα να δημιουργείται πανικός, και ό πανικός πολλές φέρνει άναπόδραστα την κατάθλιψη με όλες τις συνέπειές της.

3. Δημιουργική παραμονή στο σπίτι

Παλαιότερα το κέντρο της οικογένειας ήταν το σπίτι, όπου κατά βάση επικρατούσε η αγάπη, η συγχώρηση, δηλαδή να χωρούνε όλοι στο ίδιο μέρος, όχι μόνον σωματικά, αλλά και ψυχικά, μπορούσαν να συνυπάρχουν με δημιουργικό και θετικό τρόπο. Όμως ο σύγχρονος τρόπος ζωής έχει κέντρο το κατάστημα, το έργοστάσιο, το καφενείο, την καφετέρια, την αγορά, την πλατεία, το Σχολείο με το φροντιστήριο, τις διαρκείς μετακινήσεις κλπ.

Έτσι, ο άνθρωπος όταν άποτομα περιορίζεται στο σπίτι με όλα τα προβλήματα που ανέφερα προηγουμένως, δεν γνωρίζει πώς να ζήσει στο σπίτι, και αυτό είναι μία πρωτόγνωρη για αυτόν κατάσταση.

Πρέπει, λοιπόν, το Κράτος με τα θεσμικά του όργανα να αναλάβει δράση για να βοηθήσει τους ανθρώπους, γιατί διαφορετικά τους προφυλάσσουν μόνον από τον ίο, θά τους οδηγήσουν δέ σε άλλες όδυνηρότερες καταστάσεις.

Είναι ανάγκη κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι, ψυχοθεραπευτές, παιδαγωγοί να βοηθήσουν τους ανθρώπους αυτήν την περίοδο. Θα αναφέρω ένα παράδειγμα. Τα παιδιά που ζούν σε ένα προβληματικό οικογενειακό περιβάλλον, είχανε την δυνατότητα ένα μεγάλο μέρος της ζωής τους να περνούν στο Σχολείο, όπου συναντούσαν τους φίλους τους και τους καθηγητές ή δασκάλους τους, στους οποίους εύρισκαν συνήθως συμπληρωματική γονεϊκή υποστήριξη, αφού τους δασκάλους-καθηγητές τους αισθάνονται ως άλλους γονείς. Όταν όμως στερούνται και αυτή την αποτελεσματική βοήθεια και παραμένουν κλεισμένα σε ένα στενό χώρο, που ένδεχομένως τους πληγώνει, τότε τα προβλήματα είναι μεγάλα.

Μερικά Μέσα Μαζικής Ένημέρωσης, ο έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος, κάπως συνειδητοποίησαν αυτήν την ανάγκη, για αυτό δημοσιεύουν άρθρα και αναλύσεις ειδικών επιστημόνων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αναφύονται από την προτροπή «μένω στο σπίτι».

Έκείνο που γνωρίζω, από την πλευρά μου, είναι ότι η Έκκλησία με τους Ίεράρχες, τους Ίερείς και τους μοναχούς άσκουν μία τέτοια εύρύτατη ποιμαντική δραστηριότητα για να βοηθήσουν τους ανθρώπους.

Κάθε Μητροπολίτης και Επίσκοπος, κάθε Ίερέας και μοναχός έχει αναπτύξει ένα τέτοιο δίκτυο ψυχικής και πνευματικής βοήθειας, που γίνεται με διάφορους τρόπους. Η Έκκλησία άσκει μεγάλη στήν βοήθεια των ανθρώπων που το ζητούν. Η δράση των Κληρικών δεν περιορίζεται μόνον στις λειτουργικές ανάγκες στον Ναό, αλλά επεκτείνεται και εκτός του Ναού.

Τό έρώτημα, όμως, που τίθεται είναι: τί μπορούν να κάνουν οι «φοβισμένοι» άνθρωποι μέσα στο σπίτι και πώς πρέπει να ζούν μέσα σε αυτό. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να κάνη κανείς την παραμονή του στο σπίτι ευχάριστη. Θα τονίζω μερικούς από αυτούς.

Κατ' αρχάς να βρή κανείς την ευκαιρία να γνωρίσει τους ανθρώπους με τους οποίους τους συνδέει το ίδιο αίμα. Δυστυχώς, δεν τους γνωρίζουμε, τους άγνοούμε, και όταν κάποτε θά τους χάσουμε, τότε θά κλαίμε άπαρηγόρητα, όπως συνήθως γίνεται μετά τον θάνατο ενός αγαπημένου μας ανθρώπου, που δεν τον είχαμε καταλάβει και μάς λείπει μετά τον θάνατό του.

Έπειτα, πρέπει να βρούμε τρόπο να ανακαλύψουμε ή να αξιοποιήσουμε τά χαρίσματά μας, που μπορεί να είναι ή ζωγραφική, ή μουσική, ή άγιογραφία, κλπ.

Φυσικά, έχουμε την ευκαιρία να διαβάσουμε τά αγαπημένα μας βιβλία που δεν είχαμε χρόνο να τό κάνουμε όσο μάς άποσπούσε την προσοχή μας ή έξωτερική δραστηριότητα.

Ακόμη, έχουμε την δυνατότητα να σκεφθούμε σε συνθήκες ήρεμίας τον τρόπο της ζωής μας, να αναθεωρήσουμε πολλές πράξεις μας και πολλά άστοχα που κάναμε στο παρελθόν και να λάβουμε σοβαρές αποφάσεις για τό μέλλον. Συνήθως πολλοί πολιτικοί ή έπιστήμονες όταν θέλουν να λάβουν κάποια σοβαρή άπόφαση στην ζωή τους άπομονώνονται για λίγες ήμέρες, ώστε να ξεθολώσει τό μυαλό τους από την έξωτερική δραστηριότητα και να άποφασίσουν με ψυχραιμία και νηφαλιότητα.

Έπίσης, έχουμε την δυνατότητα να προσευχηθούμε, μόνον μας ή με την οικογένειά μας, να μάθουμε να επικοινωνούμε με τον Θεό, όταν ξυπνάμε τό πρωί, όταν πρόκειται να κοιμηθούμε τό

βράδυ. Η προσευχή είναι η ανάπνοή της ψυχής μας, μέ την οποία δεχόμαστε καθαρό πνευματικό αέρα στα πνευμόνια μας. Όποιοι έχουν ανακαλύψει την αξία των Ψαλμών του Δαβίδ, εύφραίνονται πνευματικά, γιατί αυτοί οι Ψαλμοί, αναφέρονται σε όλες τις δύσκολες, ευχάριστες και πειρασμικές καταστάσεις της ζωής μας.

Για διαφόρους λόγους έκλεισαν Ναοί, αλλά έχουμε την δυνατότητα να μετέχουμε μέ ένα προσευχητικό τρόπο στις ακολουθίες που μεταδίδονται από ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς Σταθμούς και από ιστοσελίδες. Όταν σε αυτές τις ώρες διαμορφώσουμε έναν κατάλληλο χώρο στο σπίτι, έννοείται μέ την συναίνεση και των άλλων μελών της οικογένειας, τότε συμμετέχουμε στην ζωή της προσευχής της Έκκλησίας, γιατί η Έκκλησία, κατά τον ιερό Χρυσόστομο δέν είναι «τοίχος και όροφή, αλλά βίος και ζωή».

Πολλά μπορούμε να κάνουμε για να ζήσουμε σωστά ως άνθρωποι και ως Χριστιανοί και να μετατρέψουμε μία δύσκολη κατάσταση σε δημιουργική ζωή. Άλλωστε, ώριμος άνθρωπος, από πλευράς συναισθηματικής και πνευματικής, είναι εκείνος που κάθε τραγική κατάσταση την μετατρέπει σε ωφέλιμη.

4. Η μετατροπή μιᾶς φυλακῆς σε ἡσυχαστήριο

Μέσα στην Αγία Γραφή υπάρχουν πολλά παραδείγματα που δείχνουν πώς μία δύσκολη κατάσταση της ζωής μας μπορεί να μετατραπῆ σε εύλογία. Μπορεῖ κανείς να θυμηθῆ τόν Χριστό κατά την διάρκεια των Παθῶν και του Σταυροῦ Του, τούς Τρεῖς Παῖδες στην Κάμινο του πυρός την καιομένη, τόν Ἰωνά στην κοιλία του κήτους, τόν Ἰώβ στους μεγάλους πειρασμούς, τούς Ἀποστόλους, τούς Μάρτυρες, τούς ἀσκητές κλπ.

Όμως θά ἀναφέρω ἕνα σύγχρονο παράδειγμα.

Η κυκλοφορία και ἡ μετάφραση των βιβλίων μου σε πολλές γλώσσες μέ φέρνει τακτικά σε ἐπικοινωνία μέ ανθρώπους ἀπ' ὄλο τόν κόσμο και θαυμάζω για τόν τρόπο της ζωής τους.

Όπως, για παράδειγμα, διατηρῶ ἀλληλογραφία μέ ἕναν θανατοποινίτη, που ἐκτίει τήν ποινή του σε φυλακή ὑψίστης ἀσφαλείας στην Ἀμερική. Καταδικάστηκε σε θάνατο, ἔκανε κάποια αἴτηση να του δοθῆ «χάρη» και ἀναμένει τήν ἡμέρα που θά ἀποφασισθῆ ἡ ἐκτέλεση της ποινῆς του θανάτου. Είναι ἕνας ὑποψήφιος νεκρός. Όμως προσπαθεῖ μέσα στην φυλακή, ἀναμένοντας τήν ἐκτέλεσή του, να περνᾷ τίς ἡμέρες του δημιουργικά, διαβάζοντας, γράφοντας, λαμβάνοντας δέ και τήν κατάλληλη μόρφωση. Βαπτίσθηκε ὀρθόδοξος, διαβάζει τά βιβλία μου, κυρίως τήν «ὀρθόδοξη ψυχοθεραπεία» και θέλει να ἀξιοποιήση τόν χρόνο της ζωής του που του ἀπέμεινε πρίν πεθάνη.

Κάποτε θά δημοσιεύσω ὀλόκληρη τήν ἀλληλογραφία που ἔχω μαζί του, ὅπου θά φανῆ τό πώς ἀντιμετωπίζη δημιουργικά τόν σκληρό περιορισμό του σε μία φυλακή, ἀναμένοντας τόν θάνατό του. Ἐδῶ θά δημοσιεύσω δύο μικρά ἀποσπάσματα ἀπό ἐπιστολές του.

Τό πρῶτο ἀπόσπασμα εἶναι:

«Συνεχίζω να διαβάζω ἀρκετά ἔργα ἁγίων, συμπεριλαμβανομένων και ἀρκετῶν βιβλίων σας. Οἱ μελέτες αυτές μέ κατέστησαν ἱκανό να συγγράψω τέσσερα βιβλία και τό πέμπτο εἶναι ἡ αὐτοβιογραφία δική μου και της συζύγου μου. Εἶμαι ἐνθουσιασμένος που μοιράζομαι μαζί σας τόν καρπό που ἐπέφερε τό βιβλίο σας. Σας ευχαριστῶ που συνεργάζεσθε τόσο ὀλοκληρωμένα μέ τήν Χάρη του Θεοῦ.

Μία ἐλπίδα εἶναι ὅτι θά μπορούσατε να μου γράψετε ἕνα γράμμα, καθώς πραγματικά αἰσθάνομαι παραγματικά πολύ κοντά σας. Η ὅποια καθοδήγηση ἀπό ἐσᾶς θά ἦταν ἀνεκτίμητος θησαυρός.

Μία ἄλλη ἐλπίδα εἶναι ἐάν θά μπορούσατε παρακαλῶ, να προσευχηθῆτε για τήν σύζυγό μου και για μένα. Ζητοῦμε προσευχή για ταπείνωση και ὑπομονή, για να περάσουμε ἀπό τά τρομερά τελώνια, και μία νέα ἐκκλιση στο δικαστήριο ὄχι ἀπαραίτητα για ἀπελευθέρωση, ἀλλά για να μου ἀφήση χρόνο για μετάνοια προτοῦ να ἐκτελεστῶ.

Παραμένετε στις νυκτερινές ἄγρυπνες προσευχές μου και στην καρδιά μου. Αὐτή τήν τήν στιγμή διαβάζω τήν «Ἱατρική ἐν Πνεύματι ἐπιστήμη». Παρακαλῶ, Γέροντα, τίς προσευχές σας και τήν εύλογία σας».

Είναι πραγματικά συγκινητικό να ζητά παράταση της εκτέλεσής του για να μετανοήσει ακόμη περισσότερο.

Τό δεύτερο απόσπασμα είναι από ένα άλλο γράμμα:

«Τά βιβλία σας με δίδαξαν για την διάσπαση του νοός στον κόσμο και για την ανάγκη μας να τον επιστρέψουμε να συγκεντρωθῆ μόνο στον Θεό διά της εϋχής του Ἰησοῦ. Δυστυχῶς, ἡ περισσότερη ἀπό την γνώση αὐτήν για μένα παραμένει στην λογική καί ἀποτυγχάνει να κατέβη στην καρδιά. Ἀκολουθῶ τον κανόνα τῆς προσευχῆς πού μοῦ δόθηκε ἀπό τον πνευματικό μου – 4:30 μέ 6:30 τό πρωί 300 μετάνοιες μέ σταυρό καί την εϋχή, 200 «Μητέρα του Θεοῦ σῶσον με», λειτουργικά (Τρισάγιο, Πάτερ ἡμῶν, Σύμβολο τῆς Πίστεως, Ν΄ Ψαλμό, κλπ) καί προσωπικές καθημερινές προσευχές, ἀκόμη να προσεύχομαι μέ τίς ὼρες καί να γεμίζω τους χρόνους ἀναμονῆς μέ την εϋχή. Πέρα ἀπό τό να συγκεντρώνω ὅλη μου την προσοχή σέ λέξεις/πράξεις, μπορεῖτε να μέ διδάξετε κάτι πού θά μέ βοηθήσει περαιτέρω;».

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός μέσα στην φυλακή ὑψίστης ἀσφαλείας για θανατοποινίτες ζῆ ὡς ἡσυχαστής μοναχός! Γράφει:

«Ὁ Θεός μοῦ ἔδωσε μέ ἀφθονία την χάρη Του, ἀλλά ἡ ἀμέλειά μου μέ μαστίζει. Καταλήγοντας ὡς θανατοποινίτης, καταδικασμένος να ἐκτελεστῶ, ἦταν ἕνα δύσκολο φορτίο καί μόνο ἡ συνεργασία μέ την χάρη του Θεοῦ μετέτρεψε αὐτήν την ἀντιξοότητα σέ καταπληκτική εϋλογία. Ὁ σκοπός μου ἐδῶ εἶναι να δείξω ὅτι αὐτό πού ὁ κόσμος βλέπει ὡς σωστό καί δίκαιο (μέ τό ὅποιο κατακλυζόμαστε, ἀναλωνόμαστε), συχνά, μέ τον Θεό, εἶναι ἀντίστροφο - ὅπως μέ την διαμονή μου στους καταδικασμένους θανατοποινίτες να εἶναι μία εϋλογία. Αὐτό χαρίζει τόσο μεγάλη πίστη/ἐμπιστοσύνη στον Θεό!».

Εἶναι ἐκπληκτικό τό να θεωρῆ την διαμονή του στους καταδικασθέντες θανατοποινίτες ὡς εϋλογία Θεοῦ!!

Ὁ εϋλογημένος αὐτός ἐπιστολογράφος μου, ὁ φίλος μου, χωρίς να τον γνωρίσω προσωπικά, μέ τον ὅποιο ἀνταλλάξαμε μέχρι τώρα δεκατρία (13) γράμματα, μετέτρεψε την φυλακή σέ ἀσκητήριο ἡρμικό καί ἐνῶ εἶναι θανατοποινίτης καί περιμένει την ἐκτέλεσή του, τον ἐνδιαφέρει πῶς να μετανοήση, πῶς θά ταπεινωθῆ, πῶς θά ἀποκτήση νοερά προσευχή, για να συναντήση τον Χριστό.

Πρέπει να ὁμολογήσω ὅτι ἦταν ἀπό τίς πιό δύσκολες στιγμές τῆς ποιμαντικῆς μου διακονίας, να συνομιλῶ μέ ἐπιστολές μέ ἕναν θανατοποινίτη! Εἶναι ὄντως ἕνα ἀκραῖο παράδειγμα, πού δείχνει τίς δυνατότητες πού ἔχουμε.

Πρέπει να μάθουμε ὅτι καί τίς πιό τραγικές καταστάσεις τῆς ζωῆς μας, μπορούμε να τίς μετατρέπουμε σέ εϋλογία.

Ἐπομένως, τό σύνθημα «μένω στό σπίτι» εἶναι καλό στις παρούσες συνθηκες ζωῆς, ἀλλά πρέπει να συμπληρωθῆ μέ τό «τί κάνω ἢ πῶς ζῶ στό σπίτι» δημιουργικά.

Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ὁ ἀγιορείτης καί ἡσυχαστής συνιστοῦσε: «Γιά να μή χάνετε την εϋλογία πού σᾶς ἔδωσε ὁ Θεός, ἀγωνισθεῖτε ν' ἀφομοιώνετε κάθε σκέψη πού σᾶς ἐμπνέει καί να διώχνετε κάθε λογισμό πού σᾶς φονεύει».